10/03/2019

Η συμβολή των Μονών Ματσούκας Πόντου εις την σωτηρίαν του Ελληνισμού

/ Ιερές Μονές

Πῶς ἡ ζωὴ τῶν κατοίκων σώθηκε ἀντὶ τῶν 15.000 γροσίων

Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 καὶ πρὸ αὐτῆς ἡ συντεχνία τῶν χαλκέων (καζαντζήδων) ἐν Κων/πόλει, εὑρίσκετο εἰς μεγάλας σχέσεις μετὰ πολλῶν ἀρχόντων καὶ αὐλικῶν, ὡς καὶ γενιτσάρων καταγομένων ἐκ Ματσούκας Πόντου καὶ ἀλλαχόθεν (τοῦ Μουσταφᾶ Γενιτσάραγα ἐκ Σπέλιας τῆς Ματσούκας, Ντανγρὶ Μπιλμὲζ ἐκ Καπίκιοϊ, Ὀτοὺζ Πὶρ ἐξ Ἄνω Χορτοκοπίου καὶ ἄλλων κρυπτοχριστιανῶν). Ἡ ὡς ἄνω συντεχνία ἔμαθεν παρ΄αὐτῶν ὅτι ἑτοιμάζεται γενικὴ σφαγὴ τῶν χριστιανῶν καὶ ἐν Πόντῳ, διότι ὁ Σουλτᾶνος ὑποψιάζετο (ἐπειδὴ ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, ἀρχηγὸς τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, κατήγετο ἐκ Πόντου) μήπως καὶ οἱ Πόντιοι χριστιανοὶ ἐπαναστατήσουν ὡς πατριῶται τοῦ ἀνωτέρω, διὰ τοῦτο καὶ διέταξεν τὴν σφαγὴν τῶν ἐν Πόντῳ χριστιανῶν.

Διὰ νὰ προληφθῇ ἡ ἐξόντωσις τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Ματσούκας ἐστάλη κρυφίως εἰς Ματσούκαν, διὰ νὰ εἰδοποιήση τοὺς ἡγουμένους τῶν Ἱ. Μονῶν Βαζελῶνος, Σουμελᾶ καὶ Ἁγίου Γεωργίου Περιστερεῶτα, ὁ Γεώργιος Τρανταπούρης ἐκ

Χορτοκοπίου Ματσούκας, γραμματεὺς τῆς συντεχνίας. Κατωτέρω ἀναφέρονται λεπτομερῶς τὰ διαδραματισθέντα ἐν συνεχείᾳ: Μετὰ τὸν ἀπαγχονισμὸν τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε’ τὸ 1821, ἐστάλη ἐκ μέρους τῆς συντεχνίας τῶν Χαλκέων ὁ τότε γραμματεὺς αὐτῶν Γεώργιος Τρανταπούρης ἐκ Χορτοκοπίου εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Βαζελῶνος, διὰ νὰ εἰδοποιήση τοὺς ἡγουμένους τῶν τριῶν Μονῶν, ὅτι ἐξερράγη ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις εἰς τὴν Κάτω Ἑλλάδα καὶ ὅτι ἀπηγχονίσθη ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος Ε΄ εἰς τὴν μεσαίαν πύλην τοῦ Πατριαρχείου τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Πάσχα κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου.

Οἱ τρεῖς ἡγούμενοι, συνελθόντες εἰς μυστικὴν σύσκεψιν, ἀνέθεσαν εἰς τὸν ἡγούμενον Βαζελῶνος Χρύσανθον νὰ προβῃ εἰς τὰς δέουσας ἐνεργείας διὰ τὴν διάσωσιν τῶν Ἑλλήνων χριστιανῶν καὶ νὰ τοὺς κρατῆ ἐνήμερους. Ἀνετέθη δὲ τὸ ἔργον τοῦτο εἰς τὸν ἡγούμενον Χρύσανθον, διότι εἰς τὴν περιφέρειαν αὐτοῦ εἶχον τὰς κατοικίας των οἱ ἀγάδες τῆς Ματσούκας καὶ διότι οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν ὑπηρετῶν τους (στρατιωτῶν) ἦσαν κρυπτοχριστιανοὶ καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ Μπελίκ-Μπάσης, Κοστέλ-ἀγάς (Κωνσταντῖνος Κοστέλαγας) ἐκ τοῦ χωρίου Θέρσα τῆς Ματσούκας. Ὡς γνωρίζομεν, μετὰ τὸν ἀπαγχονισμὸν τοῦ Πατριάρχου ἐξεδόθησαν μυστικαὶ διαταγαὶ εἰς τοὺς κατὰ τόπους τιμαριώτας καὶ Διοικητὰς, ἀπὸ τὸν Σουλτᾶνον Μαχμούτ τὸν Β΄, νὰ σφάξουν τοὺς ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς δικαιοδοσίας των Ἕλληνας.

Ἱ. Μονὴ Ἁγίου Ἰωάννη Βαζελῶνος

Ἡ διαταγὴ αὐτὴ ἔφθασε καὶ εἰς τοὺς ἀγάδες τῆς Ματσούκας, οἱ ὁποῖοι τότε ἦσαν ὁ Σολάκ-Ὀμέρ ἀγάς, ὡς πρωτεύων ἀγὰς καὶ εἶχε τὰ μέγαρά του ἐπὶ τοῦ λόφου Τούφα ἀπέναντι τοῦ Ματαρατσῆ. Δευτερεύων ἦτο ὁ Ὀσμάν ἀγάς, υἱὸς τοῦ ἀποθανόντος θηριομόρφου τέρατος Ἀπτή-ἀγᾶ καὶ εἶχε τὰ μέγαρά του εἰς τὸ

χωρίον Σπέλια. Οὗτοι εἰδοποίησαν ὅλους τοὺς Τούρκους νὰ εἶναι ἕτοιμοι κατὰ τὴν ταχθεῖσαν ἡμέραν τῆς σφαγῆς καὶ νὰ συγκεντρωθοῦν ὅλοι εἰς ἕνα ὁρισμένον σημεῖον ποὺ ἐλέγετο «Μέξυλα» εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ ποταμοῦ Πρυτάνεως καὶ Δανείαχας-Κουσσεράς. Τὴν διαταγὴν αὐτὴν πληροφορηθεὶς ὁ Κοστέλ-ἀγάς, μεταβαίνει νύκτα εἰς τὸ Μοναστήρι Βαζελῶνος πρὸς συνάντησιν τοῦ ἡγουμένου Χρυσάνθου, διὰ νὰ ἀνακοινώση εἰς αὐτὸν τὰ τῆς σουλτανικῆς διαταγῆς, καίτοι ὁ ἡγούμενος Χρύσανθος ἐγνώριζεν τὴν διαταγήν.

Ὁ Χρύσανθος τότε μὲ δάκρυα στὰ μάτια, καθὼς καὶ ὅλοι οἱ καλόγηροι, πίπτουν εἰς τὰ πόδια τοῦ Κοστέλ-ἀγᾶ καὶ ἐκλιπαροῦν νὰ εὑρεθῇ τρόπος ἀποφυγῆς τῆς σφαγῆς τῶν χριστιανῶν. Ὁ Κοστέλ-ἀγάς κλαίοντας καὶ αὐτὸς προβάλλει ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του τὸ ἀδύνατον τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ θελήματος τοῦ ἡγουμένου καὶ προτείνει νὰ εἰδοποιηθοῦν νὰ κρυφθοῦν εἰς τὰ ἀπέραντα δάση τῶν μονῶν οἱ χριστιανοὶ τὴν ἡμέραν τῆς σφαγῆς. Ἀλλά, λέγει πάλιν ὁ ἴδιος, πῶς θὰ τραφοῦν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ποὺ ἀνέρχονται εἰς χιλιάδας; Ἂς ἀναλάβω νὰ θρέψω κι ἐγὼ 100-150 οἰκογένειες. Ἄλλες τόσες ἂς θρέψουν οἱ Μονές. Τί θὰ γίνουν οἱ ὑπόλοιποι; Ἐπὶ τέσσαρας ὥρας καὶ πλέον συνεσκέπτοντο μὲ ποῖον τρόπον θὰ μπορέσουν νὰ σώσουν τοὺς χριστιανούς. Τέλος ἀποφασίζουν, κατὰ πρότασιν τοῦ Κοστέλ-ἀγᾶ, νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴν ἰδίαν νύκτα τὸν Ὀσμὰν-ἀγὰ ὡς πλησιέστερον πρὸς τὴν μονήν. Ἡ Σπέλια ἀπέχει ἀπὸ τὴν μονὴν δύο (2) ὥρας καὶ ἔτσι ξεκινοῦν διὰ νὰ τὸν παρακαλέσουν νὰ ἀφήσῃ ἀνενέργητον τὴν διαταγὴν περὶ σφαγῆς τῶν χριστιανῶν καὶ νὰ τοῦ δώσουν ὅσα χρήματα καὶ δῶρα ἐπιθυμοῦσε.

Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ μέγαρόν του, τὸν βρῆκαν ξαπλωμένον εἰς τὸ ντιβάνι καὶ ἕτοιμον νὰ κοιμηθῇ. Μόλις εἶδε τὸν Κοστέλ-ἀγὰ καὶ τὸν Χρύσανθον, εἰς μὲν τὸν πρῶτον ἔδωσε διαταγὴν νὰ καθήση εἰς δὲ τὸν Χρύσανθον οὔτε τὸν συνήθη χαιρετισμὸν ἀπέδωσε. Τοὺς ἐρώτησεν εἰς γλῶσσαν ἑλληνικήν, τὴν ὁποίαν ὡς μητρικὴν ὡμιλοῦσε, τὶ θέλετε; Τότε ὁ Κοστὲλ-ἀγὰς λέγει: «Πολλὰ τὰ χρόνια σου, δοξασμένε μου ἀγά. Ὁ ἡγούμενος Χρύσανθος ποὺ στέκεται ἐδῶ, ἐπειδὴ ἔμαθεν ὅτι ἐπίκειται σφαγὴ εἰς τὸ ἄπιστον ἔθνος τῶν Ρωμαίων, ἐλυπήθηκε καὶ μὲ ἔκαμεν ἀνήσυχον μὲ τὰ παρακάλια του καὶ μὲ τὰ δάκρυά του. Ἐπειδὴ ἐγὼ ταπεινὸς δοῦλος σας δὲν ἔχω καμμίαν ἐξουσίαν νὰ ἀποτρέψω τοιαύτας διαταγάς, δι΄αὐτὸ τὸν ὡδήγησα εἰς ἐσᾶς διὰ νὰ ἀποφασίσετε τὶ πρέπει νὰ γίνῃ. Εἶναι ἕτοιμος νὰ σᾶς δώσῃ ὁτιδήποτε θὰ θελήσετε, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν ὁμοεθνῶν του». Στὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Κοστέλ-ἀγᾶ, ὁ ἀγὰς καλοκάθησε στὸ ντιβάνι του καὶ μὲ αὐστηρὸν τόνον εἶπε: «Τὶ νὰ ζητήσω; Μήπως ὅλα τὰ ὑπάρχοντα τῶν χριστιανῶν δὲν εἶναι δικά μου τὴν ἄλλην ἡμέραν; Ἐγὼ θὰ ἐκτελέσω τὴν διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου. Ὅ,τι διέταξε θὰ γίνῃ», καὶ τοὺς ἔδειξε τὴν πόρταν.

Ρῖγος, τρόμος καὶ ἀφασία κατέλαβε τὸν Χρύσανθον, ὅταν ἄκουσε τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ σκληροῦ ἀγᾶ. Ὁ Χρύσανθος καὶ ὁ Κοστὲλ-ἀγὰς ἀμέσως ἀπεχαιρέτησαν τὸν ἀγὰ καὶ ἀπεχώρησαν. Κατὰ τὰ ξημερώματα ἔφθασαν εἰς τὸ ἐντὸς τοῦ δάσους τῆς Μονῆς Μετόχιον. Τόση δὲ ἦτο ἡ στενοχώρια τοῦ ἡγουμένου Χρυσάνθου, ὥστε τὰ μάτια του ἀπὸ τὰ δάκρυα ἐκοκκίνησαν καὶ ὅλος ὁ δρόμος ἀπὸ τὴ Σπέλια ἕως τὸ Μετόχι ἐβράχη ἀπὸ τὰ δάκρυά του. Ἐκεῖ ἐκάθησαν νὰ ξεκουρασθοῦν καὶ ἀπεφάσισαν τὴν ἑπομένην νὰ μεταβοῦν εἰς τὴν Τούφαν, εἰς τὸν πρωτεύοντα Ὁμὲρ-ἀγά. Τὴν ἑπομένην ἡμέραν τὸ βράδυ ἐπανῆλθεν ὁ Κοστέλ-ἀγάς ἀπὸ τὴν ἐν Θέρσᾳ οἰκίαν του εἰς τὸ Μετόχιον καὶ μόλις ἐνύκτωσε καλὰ, ἀνεχώρησαν διὰ τὴν Τούφαν πρὸς συνάντησιν τοῦ Ὁμέρ-ἀγᾶ. Μετὰ πορείαν 4 ½ ὡρῶν καὶ πλέον, φθάνουν εἰς τὴν ἐξώθυραν τοῦ Μεγάρου τοῦ ἀγᾶ καὶ κτυποῦν τὴν θύραν. Ἀμέσως παρουσιάζεται ὁ ἀρχιθυρωρός, ἀλλὰ ἀρνεῖται νὰ ἀνοίξῃ διότι, λέγει, «εἶναι νύκτα καὶ ὁ ἀγὰς κοιμᾶται καὶ ὅτι ἄν εἴσασθε ἄνθρωποι καλοί, ἔπρεπε νὰ ‘ρθῆτε ἡμέραν». Ὁ Κοστέλ-ἀγὰς τότε βλέποντας τὴν ἐπίμονον ἄρνησιν τοῦ ἀρχιθυρωροῦ, τοῦ λέγει: «Ἄκουσε ‘δῶ, ἡ ὑπόθεσις διὰ τὴν ὁποίαν ἤρθαμε εἶναι τόσον σοβαρή, ὥστε, ἐὰν αὐτὴν τὴν στιγμὴν δὲν εἰδοποιήσῃς τὸν ἀγὰν διὰ τὸν ἐρχομόν μας, νὰ ἦσαι βέβαιος ὅτι αὔριον ἡ ἀποκεφάλισίς σου θὰ εἶναι ἀναπόφευκτος».

Ἀκούοντας αὐτὰ ὁ ἀρχιθυρωρός, τρέχει καὶ εἰδοποιεῖ τὸν Ὁμέρ-ἀγά διὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἀνωτέρω καὶ συνάμα λέγει καὶ ὅσα ἤκουσε ἀπὸ τὸν Κοστέλ-Ἀγά. Ὁ Ὁμέρ-ἀγάς ἀμέσως σηκώνεται ἀπὸ τὸ κρεβάτι του, φορεῖ τὸ καφτάνι του καὶ διατάσσει νὰ ὁδηγηθοῦν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς, ἡ ὁποία ἄστραφτε ἀπὸ τὸν χρυσόν, διότι ὁλόκληρος ἡ ὀροφή του ἦταν σκεπασμένη μὲ χρυσᾶ φλωριά, οἱ δὲ τοῖχοι μὲ χαλιὰ περσικὰ, κατὰ μαρτυρίαν αυτόπτου μάρτυρος κ. Ἰωάννου Χατζηαποστόλου Μαρνοπούλου, συγχωριανοῦ μου καὶ παρὰ τοῦ ὁποίου ἤκουσα τὴν ἱστορίαν αὐτὴν κατὰ τὰς μακρὰς νύκτας τοῦ χειμῶνος εἰς τὸ χωρίον μου Χορτοκόπι τὸ ἔτος 1907. Μόλις ἐκάθησαν, ἔρχεται πρὸς συνάντησίν των, τοὺς χαιρετᾶ ἑλληνιστί «Καλῶς ὡρίσετεν» καὶ τοὺς ἐρωτᾶ τὴν αἰτίαν τῆς ἐπισκέψεώς των εἰς μίαν τόσον προχωρημένην ὥραν. Ὁ Χρύσανθος, λόγῳ τοῦ ἰσχυροῦ νευρικοῦ κλονισμοῦ, δὲν δύναται νὰ ἀπαντήση καὶ ἀντ΄αὐτοῦ ἀπαντᾶ ὁ Κοστέλ-ἀγάς καὶ λέγει ὅλα ὅσα εἶπε τὴν προτεραίαν νύκτα εἰς τὸν Ὀσμάν ἀγά.

Μόλις ἤκουσεν ὁ Ὁμέρ ἀγάς τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεως καὶ ὕστερα ἀπὸ βαθειὰ σκέψη, ἀπαντᾶ καὶ λέγει: «Καλὰ ἐποίκετεν καὶ ἔρθετεν ἀοῦτο τὴν νύχταν, γιατὶ αὔριον θὰ ἔτονε πολλὰ ἀργά. Ἀλλὰ γιατὶ κ’ ἐπήγετεν στὸν ἀγάν ἐσοὺν τὸν

Ὀσμάν-ἀγά;» Καὶ ὁ Κοστέλ-ἀγὰς ἀπαντᾶ: «Γιατὶ νὰ ἐπηγαίναμεν σὲ κεῖνον, ἀφοῦ ἐσεῖς εἶσθε ὁ πρῶτος ὅλων;». Ὁ Ὀμέρ ἀγὰς ἀπαντᾶ καὶ λέγει: «Ἐγὼ γνωρίζω καλὰ ὅτι ἐπήγατε καὶ σὲ κεῖνον, ἀλλὰ ἐκεῖνος εἶναι ἄνθρωπος κακός, ἀγενὴς καὶ ἀφιλάνθρωπος καὶ νομίζω ὅτι οὔτε καὶ «καθῆστε» δὲν σᾶς εἶπε. Ἀλλὰ ἐσεῖς μὴν πῆτε σὲ κανέναν ὅτι πήγατε».

Καὶ διατάσσει νὰ στρώσουν τὸ τραπέζι εἰς τὸ ὁποῖον κάθεται καὶ ὁ ἴδιος καὶ φροντίζει μὲ διάφορα ἐνθαρρυντικὰ λόγια νὰ διαλύση τὴν ἀφασίαν τοῦ ἡγουμένου Χρύσανθου. Καὶ στὸ τέλος λέγει ρητῶς: «Ἀφοῦ ἔρθετεν σὲ μέναν, κανεὶς χριστιανὸς τι δὲν κι θὰ παθάν΄, μὴ φοβᾶσαι καὶ μὴ κλαῖς, Γούμενε, ἀλλὰ θὰ δῶτε με 30 πουγγιά (1 πουγγὶ ἦταν 500 γρόσια)». Ὕστερα ἀπὸ τὰ παρηγορητικά αυτὰ λόγια τοῦ Ὀμέρ-ἀγᾶ, ὁ ἡγούμενος συνέρχεται καὶ παρακαλεῖ τὸν ἀγὰ νὰ τοὺς δώση 12ωρον προθεσμίαν, νὰ ἀνεβοῦν στὸ μοναστήρι καὶ νὰ στείλουν τὰ χρήματα. Ἀλλὰ ὁ ἀγὰς λέει: «Τέτοιες δουλειὲς δὲν γίνονται ἐπὶ πιστώσει». Στενοχώρια καὶ κατήφεια συνάμα καταλαμβάνει τοὺς δύο ἥρωας τῆς νυχτερινῆς ἐπισκέψεως, διότι δὲν εἶχαν μαζί τους τὸ ζητηθὲν ποσόν. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Ομὲρ-ἀγὰς ἐξέρχεται διὰ φυσικὴν τινα ἀνάγκην. Ἡ γυναῖκα του ὅμως, ἡ ὁποία ἐκοιμᾶτο εἰς τὸ διπλανὸν δωμάτιον, ἤκουσε ὅλην αὐτὴν τὴν συνομιλίαν, ἑτοιμάζει ἀμέσως τὸ αἰτηθὲν ποσόν, εἰσέρχεται γρήγορα γρήγορα εἰς τὸ δωμάτιον καὶ δίδει εἰς τὸν Χρύσανθον τὸ χρῆμα καὶ λέγει: «Ἔπαρ καὶ δώσατα νὰ βάλιατα σ’ ὀμάτιατ τὴ παρὰς τὴν ἀνάγκη ἔχ» καὶ πάλι γρήγορα βγῆκε.

Ὅταν γύρισεν ὁ ἀγάς, ὁ Χρύσανθος καὶ ὁ Κοστέλ-ἀγάς προσποιοῦνται ὅτι ψάχνουν τὶς τσέπες των καὶ ἀφοῦ συνεπλήρωσαν τὸ ποσόν, τὸ ἔδωσαν εἰς τὸν Ἀγάν. Ἐκεῖνος δέχεται τὰ χρήματα καὶ γελῶντας λέγει: «ἡ γυναῖκα μου πιὸ φιλάνθρωπη ἐφάνηκε ἀπό μένα, καὶ αὐτὸ ἂς εἶναι πρὸς τιμήν της». Ὕστερα ἀπὸ αὐτὸ λέγει εἰς τὸν Χρύσανθον: «Τώρα μπορεῖς νὰ κοιμηθῇς ἐλεύθερα καὶ νὰ μὴν ἔχης καμμίαν σκέψιν γιὰ τὴν τύχην τῶν χριστιανῶν, ὁ λόγος μου εἶναι λόγος, πηγαίνετε στὸ καλό». Λέγοντας αὐτά, καλεῖ δύο σωματοφύλακας καὶ τοὺς διατάσσει νὰ συνοδεύσουν τοὺς ξένους μέχρις ὅτου ξημερώσῃ. Ὁ Χρύσανθος καὶ ὁ Κοστέλ-ἀγὰς χαρούμενοι περπατοῦν σὰν νὰ ἔχουν φτερὰ εἰς τὰ πόδια των, διότι τὸ συναίσθημα τῆς ἐκτελέσεως τοῦ καθήκοντός των ἐστέφθη ὑπὸ ἐπιτυχίας. Καὶ ὅταν ἔφθασαν κοντὰ εἰς τὸ χωριὸ Χαμουρί, κάθονται διὰ νὰ ξεκουρασθοῦν Ἱερὰ Βασιλικὴ Πατριαρχικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ Ἁγίου Γεωργίου Περιστερεώτα κοντὰ εἰς τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Μανωμένου, καὶ, ἀφοῦ ἐφιλοδώρησαν τοὺς σωματοφύλακας, τοὺς ἐπέτρεψαν νὰ ἐπιστρέψουν, διότι ἄρχισε νὰ ξημερώνῃ. Οἱ δύο ἥρωες ἀνέβηκαν εἰς τὸ μοναστήρι, ἑτοίμασαν τὸ δανεισθὲν ποσὸν καὶ τὸ ἔστειλαν εἰς τὴν χανούμισαν δι΄ἰδιαιτέρου ἀπεσταλμένου μὲ τὴν ἐντολήν νὰ δώσῃ τὰ χρήματα εἰς τὴν χανούμισαν χωρὶς νὰ τὸν ἰδῇ κανείς.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν τὸ πρωί, ὁ ἀγάς προσκαλεῖ τοὺς ἀνδρειοτέρους τῶν σωματοφυλάκων του, ἑξῆντα (60) περίπου τὸν ἀριθμὸν, καὶ καβαλλικεύοντας τὸ καλύτερο ἄλογό του ξεκινᾶ διὰ νὰ ἀνταμώσῃ τὸν Ὀσμάν-ἀγάν , τὸν ὁποῖον εἶχεν εἰδοποιήσει προηγουμένως δι’ ἰδιαιτέρου ἀπεσταλμένου. Ὁ Ὀσμάν-ἀγάς, ὅταν ἔμαθε ὅτι ἔρχεται ὁ Ὀμέρ- ἀγὰς καὶ ἐπειδὴ ἐνόμισεν ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ ἐρχομοῦ του ἦταν νὰ δώση τὸ σύνθημα τῆς σφαγῆς τῶν χριστιανῶν, ἐκάλεσεν ὅλους τοὺς πιστοὺς Ὀθωμανοὺς τῆς περιφερείας του καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς ὁπλισμένους μὲ διάφορα φονικὰ ὄργανα, ὅπως μαχαίρια, δρεπάνια, ἀξινάρια, κρεπία κ.λπ., κατεβαίνει εἰς τὴν θέσιν Μέξυλα πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ Ὀμέρ-ἀγά. Ἀκόμη καὶ μέχρι σήμερον σώζονται τὰ ἴχνη τοῦ ἀκονίσματος τῶν φονικῶν ὀργάνων. Μόλις ἔφθασεν ὁ Ὀμέρ-ἀγὰς μὲ τὴν συνοδείαν του, ὁ Ὀσμάν-ἀγὰς ἔσπευσε νὰ ἀσπασθῇ τὸ κράσπεδον τῆς χλαμύδος του. Ὁ Ὀμέρ-ἀγὰς ὅμως μὲ βροντερὴ φωνὴ τὸν ἐρωτᾶ: «Δείξατέ μου ποῖος ἀπὸ σᾶς διωρίσθη ἀπὸ τὸν Σεβαστὸν Σουλτᾶνον γενικὸς ἀγάς; Νὰ πέσω νὰ προσκυνήσω καὶ ἐγώ;». Καὶ ἐνῶ ἐκεῖνοι κλίναντες τὴν κεφαλὴν ἐσιωποῦσαν, ὁ ἀγάς ἐσυνέχισεν.

«Ἀφοῦ κανεὶς ἐκτὸς ἀπὸ ἐμένα δὲν κρατεῖ αὐτὴν τὴν θέσιν, τότε σᾶς ἐρωτῶ, ἐγὼ διατὶ δὲν ἔχω καμμίαν εἴδησιν περὶ διαταγῆς ποὺ ἀφορᾶ τὴν σφαγὴν τῶν χριστιανῶν; Ἐνῷ ἐσεῖς διαδίδετε ὅτι ἦρθαν τέτοια φιρμάνια καὶ ἑτοιμάζεσθε;». Καὶ ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ, κτυπᾶ μὲ τὸ μαστίγιόν του μερικοὺς, οἱ ὁποῖοι ἦσαν κοντά του, καὶ μὲ θυμὸν τοὺς διατάσσει νὰ ἡσυχάσουν καὶ νὰ διαλυθοῦν καὶ ὅτι δὲν θὰ ἀφήσῃ ζωντανὸν κανέναν, ἐὰν καὶ μιὰ σταγόνα χριστιανικοῦ αἵματος χυθῇ. Καὶ χωρὶς νὰ κατεβῇ ἀπὸ τὸ ἄλογό του, ἐγύρισεν ὀπίσω εἰς τὸ μέγαρόν του. Ἡ διαταγή του ἐξεπληρώθη κατὰ γράμμα. Οὐδεὶς χριστιανὸς ἔπαθεν, ἀπὸ τὴν Ὄλασα ἕως τὴν Ζύγανα, δηλαδὴ ὅλοι οἱ κάτοικοι τῶν τριῶν Ἐξαρχιῶν, Γαλιαίνης, Σουμελᾶ καὶ Βαζελῶνος, διότι ἡ ζωή τους ἠγοράσθη ὑπὸ τοῦ Χρυσάνθου καὶ τοῦ Κοστέλ-ἀγᾶ ἀντὶ ποταμῶν δακρύων καὶ 15.000 γροσίων.

Τοὺς κατοίκους τῆς Περιφερείας Τραπεζοῦντος ἔσωσεν ὁ συνταξιοῦχος Σατήρ ζατέ Ὀσμὰν πασάς, ὁ ὁποῖος κρυφίως συνεννοηθεὶς μὲ τὸν Μητροπολίτην Παρθένιον διεβεβαίωσεν εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ συγκροτηθὲν συμβούλιον τῶν προυχόντων Τούρκων Τραπεζοῦντος, ὅτι οἱ χριστιανοὶ τοῦ Βιλαετίου Τραπεζοῦντος εἶναι μὲν χριστιανοὶ κατὰ τὸ θρήσκευμα Ὀρθόδοξοι ὅπως καὶ οἱ ἐπαναστατήσαντες ἀλλὰ διαφορετικοῦ γένους, διότι ὅπως ξέρετε εἶχαν καὶ ἰδιαίτερον κράτος καὶ βασίλειον. Τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Ὀσμάν-πασᾶ ἐπιβεβαίωσε καὶ ὁ Μητροπολίτης Παρθένιος, ὡς εἶχον συνεννοηθεῖ. Κάποιος ὅμως ἐκ τῶν συνέδρων, φανατικὸς Τοῦρκος, λέγει: «Προχθὲς ἐπέρασα ἀπὸ τὸ μοναστήρι τῆς Θεοσκεπάστου καὶ εἶδα ἀπὸ μίαν ἀνοιχτὴν πόρτα ὅτι ἔχουν στημένα κανόνια καὶ

μόλις μὲ εἶδαν ὅτι τὰ εἶδα, μία γριὰ καλογριὰ ἔτρεξε καὶ ἐκλείδωσε τὴν πόρτα καὶ μὲ ἔδιωξε». Τὸ συμβούλιον, ὅταν ἄκουσε τὰ λόγια αὐτά, ταράχθηκε καὶ ἐρώτησε τὸν Μητροπολίτην, «ποιὰ εἶναι ἡ ἀπάντησίς σου»; Καὶ ὁ Μητροπολίτης ἀπαντᾶ καὶ λέγει: «Τὸ μοναστήρι δὲν εἶναι μακριά, ἂς πᾶμε ὡς ἐκεῖ καὶ μαζὶ καὶ ὁ καταμαρτυρῶν, νὰ δοῦμε τὶ συμβαίνει. Καὶ ἂν λέγῃ τὴν ἀλήθειαν, ἐκεῖ ἐπὶ τόπου νὰ μὲ κρεμάσετε ἐμένα». Πράγματι, ἀνέβηκαν εἰς τὸ μοναστήρι τῆς Θεοσκεπάστου καὶ ὁ Μητροπολίτης διέταξε τὶς καλογριὲς νὰ ἀνοίξουν τὶς πόρτες τῶν δωματίων καὶ τῶν ὑπογείων. Καὶ ὅταν ἄνοιξαν τὴν ὑποδειχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ καταδότου πόρταν, τὶ νὰ ἰδοῦν; Τὰ ληφθέντα ὡς κανόνια ἦσαν φέρετρα ἀποθανουσῶν καλογραιῶν. Μετὰ τὴν πιστοποίησιν τῶν ἀνωτέρω ἐξεδόθη διαταγὴ τοῦ Νομάρχου Τραπεζοῦντος ὅτι δὲν πρέπει νὰ θιγῇ κανεὶς χριστιανὸς τοῦ Νομοῦ Τραπεζοῦντος, διότι εἶναι διαφορετικοῦ γένους ἀπὸ τοὺς ἐπαναστάτας. Ἔτσι ἐσώθη ὁ χριστιανικὸς πληθυσμὸς τοῦ Νομοῦ Τραπεζοῦντος καὶ τῶν τριῶν Ἐξαρχιῶν.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ, ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ, ΛΟΓΙΟΙ, ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ, ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ:

H.-G. Beck, ἱστορικός: «Ἡ αὐτοκρατορία ἔγινε «βυζαντινὴ» ἐπειδὴ ἡ κατακτημένη Ἑλλάδα εἶχε γιὰ μία ἀκόμη φορὰ νικήσει στὸ πνευματικὸ πεδίο καὶ μποροῦσε πιὰ νὰ θεωρήσει τὴν κρατικὴ ἐξουσία καὶ τὴν κρατικὴ ὀργάνωση, ποὺ ἀρχικὰ τῆς ἦταν τόσο ξένες, ὡς ἕνα πλαίσιο μέσα στὸ ὁποῖο μποροῦσε κανεὶς νὰ σταδιοδρομήσει, καὶ νὰ διαπρέψει χωρὶς νὰ εἶναι πιὰ ἀνάγκη νὰ ἀφήνει τὰ κοινὰ στοὺς Λατίνους» Ἡ βυζαντινὴ Χιλιετία, σ. 38.

St. Runciman, ἱστορικός: «Δὲν νομίζω ὅτι οἱ σύγχρονοι Ἕλληνες εἶναι περισσότερο Ἕλληνες ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς».

Ν. Σβορῶνος, ἱστορικός: «Δὲν μπόρεσα νὰ κάνω ποτέ μου τὸ διαχωρισμὸ ἀνάμεσα στὸ Βυζάντιο καὶ τὸν νέο ἑλληνισμό». Νίκου Σβορώνου, Ἡ μέθοδος τῆς ἱστορίας, σ. 104.

***Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ βιβλίο, «Ο ΕΩΡΑΚΩΣ ΕΝ ΠΟΝΤΩ ΜΕΜΑΡΤΥΡΗΚΕΝ». (Μνῆμες ἀπὸ τὸν ἀλησμόνητο Πόντο) Ἀντώνιος Χαρ. Παπαδόπουλος Διδάσκαλος τοῦ Πόντου, 1883-1977 ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τῆς ΕΝΩΜΕΝΗΣ ΡΩΜΗΟΣΥΝΗΣ**

enromiosini.gr